

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2020/593**z dnia 30 kwietnia 2020 r.****zezwalające na zawieranie porozumień i wydawanie decyzji w zakresie środków stabilizacji rynku w sektorze ziemniaków**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 222,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Sektor ziemniaków można podzielić na ziemniaki świeże, które są kupowane głównie na potrzeby konsumpcji domowej, oraz ziemniaki do przetwórstwa, wykorzystywane w żywieniu zwierząt i w przetworzonych produktach spożywczych, takie jak ziemniaki mrożone (w tym frytki mrożone), ziemniaki suszone, ziemniaki przetworzone lub zakonserwowane.
- (2) Produkcja ziemniaków w Unii wynosi około 52 mln ton, z czego 19,5 mln ton przypada na ziemniaki do przetwórstwa. Największymi unijnymi producentami ziemniaków do przetwórstwa są Belgia, Niemcy, Francja, Włochy i Niderlandy. Szacuje się, że produkcja mrożonych frytek stanowi około 41 % produkcji ziemniaków do przetwórstwa.
- (3) Unia jest eksporterem netto przetworzonych ziemniaków. Szacuje się, że w ciągu ostatnich 5 lat co najmniej 4 mln ton ziemniaków przeznaczonych do przetwórstwa trafiło do państw trzecich w ramach wywozu z Belgii, Niemiec, Francji, Włoch i Niderlandów w postaci przetworzonych produktów z ziemniaków. W normalnych warunkach rynkowych szczególnie duża jest proporcja wywozu ziemniaków mrożonych, przede wszystkim mrożonych frytek. 64 % mrożonych ziemniaków w światowym wywozie pochodzi z Unii, a wartość wywozu mrożonych frytek z Unii do państw trzecich w 2019 r. oszacowano na 1,85 mld EUR.
- (4) Ze względu na obecną pandemię COVID-19 oraz znaczne ograniczenia przemieszczania się osób, jakie wprowadzono w państwach członkowskich, producenci ziemniaków do przetwórstwa doświadczają zakłóceń gospodarczych, prowadzących do trudności finansowych i problemów z płynnością finansową.
- (5) Rozprzestrzenianie się choroby oraz wprowadzone środki ograniczają dostępność siły roboczej, co upośledza w szczególności etapy produkcji, przetwarzania i transportu ziemniaków do przetwórstwa.
- (6) Obowiązkowe zamknięcie restauracji i innych placówek branży hotelarsko-gastronomicznej, takich jak stołówki szkolne i pracownicze, jak również odwołanie imprez sportowych i rozrywkowych, takich jak festiwale kulturalne i imprezy plenerowe oraz zawody sportowe, w Unii i w państwach trzecich, również skutkuje zahamowaniem działalności tej branży, co prowadzi do istotnych zmian w strukturze popytu na produkty z ziemniaków. W związku z tym, że konsumenci nie spożywają już posiłków poza domem i kupują znacznie mniej żywności typu „fast food”, popyt konsumpcyjny przesunął się na ziemniaki świeże do przygotowania w domu. Co więcej, mimo iż wzrosła konsumpcja niektórych przetworzonych produktów z ziemniaków, takich jak chipsy i purée w proszku, nie może ona zrekompensować spadku popytu w branży hotelarsko-gastronomicznej.
- (7) Ponadto nabywcy w Unii i na rynku światowym unieważniają umowy i opóźniają zawarcie nowych umów w oczekiwaniu na dalszy spadek cen. Na wywóz mają również wpływ wyzwania logistyczne, ponieważ początek pandemii COVID-19 w Chinach doprowadził do znacznych zatorów w portach w tym kraju i w innych miejscach. Oczekuje się, że okres zwiększonej liczby odwołanych kursów (ang. *blank sailing*) będzie trwał co najmniej do czerwca 2020 r., co doprowadzi do stopniowego zmniejszania się liczby kontenerów (w szczególności kontenerów ze świeżymi i mrożonymi towarami), znacznego wzrostu stawek i opóźniania wysyłki eksportowanych towarów. Od czwartego tygodnia marca 2020 r. unijni producenci ziemniaków do przetwórstwa zgłosili spadek liczby transakcji między państwami członkowskimi w przedziale od 25 do 47 %, a w odniesieniu do wywozu do państw trzecich – w przedziale 30 do 65 %.

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671.

- (8) W związku z tym na obecnym etapie popyt na ziemniaki świeże wzrósł, ale nastąpił gwałtowny spadek popytu na ziemniaki do przetwórstwa, co miało natychmiastowy i poważny wpływ na rynek. Gwałtowny spadek popytu dotyczy w szczególności, choć nie wyłącznie, ziemniaków do przetwórstwa wykorzystywanych w produkcji mrożonych frytek, innych ziemniaków ciętych i produktów pakowanych próżniowo, które są zwykle spożywane w punktach sprzedaży żywności typu „fast food” i w restauracjach. Ze względu na różne właściwości ziemniaków świeżych i ziemniaków do przetwórstwa ziemniaki przeznaczone do przekształcenia nie mogą być sprzedawane na rynku ziemniaków świeżych. W związku z tym, ze względu na brak obrotu, ceny na rynkach terminowych znacznie spadły – w kwietniu 2020 r. były o 90 % niższe w porównaniu z notowaniami w styczniu 2020 r. W wyniku wstrzymania obrotu w niektórych państwach członkowskich będących producentami, takich jak Belgia i Francja, nie ma już notowań cen w odniesieniu do niektórych ziemniaków do przetwórstwa, co jest oznaką ostrego spadku wielkości i wartości transakcji. W innych państwach członkowskich, takich jak Niemcy i Niderlandy, odnotowano spadek cen ziemniaków do przetwórstwa o 90 %.
- (9) Ponadto duże ilości ziemniaków do przetwórstwa są obecnie przechowywane. Szacuje się, że co najmniej 2 650 000 ton ziemniaków do przetwórstwa (o wartości 400 mln EUR) pochodzących z kampanii 2019 będzie nadal przechowywane przed końcem kampanii 2020 – w lipcu 2020 r. Ziemniaki do przetwórstwa, które zostały zebrane w październiku/listopadzie 2019 r. i są nadal przechowywane, staną się wkrótce niezdatne do wykorzystania z powodu pogorszenia ich jakości. Aby zwolnić miejsce dla ziemniaków do przetwórstwa pochodzących z kampanii 2020, producenci będą musieli zniszczyć część pozostałych zapasów, których nie można przetworzyć we właściwym czasie. Istnieje ryzyko, że w ostateczności producenci, którzy musieliby ponieść koszty transportu i zniszczenia produkcji, rozrzucą ziemniaki do przetwórstwa po polach. Rozrzucenie ziemniaków do przetwórstwa na polach stworzy ryzyko długotrwałych skutków dla środowiska i skutków fitosanitarnych, ponieważ ziemniaki te będą kiełkowały na kolejnych uprawach i mogłyby zostać dotknięte chorobami, powodując długotrwałe zanieczyszczenie gleby i w sposób trwały szkodząc młodym sadzonkom.
- (10) Powyższe okoliczności prowadzą do zakwalifikowania tych zdarzeń jako okresu poważnych zakłóceń równowagi na rynku.
- (11) W celu wsparcia producentów ziemniaków w tym okresie poważnych zakłóceń równowagi na rynku należy umożliwić rolnikom, zrzeszeniom rolników lub związkom takich zrzeszeń, uznanym organizacjom producentów, zrzeszeniom uznanych organizacji producentów i uznanym organizacjom międzybranżowym zawieranie porozumień i wydawanie decyzji dotyczących ziemniaków do przetwórstwa na zasadzie tymczasowości na okres 6 miesięcy. Środki te obejmują: (i) wycofanie z obrotu i bezpłatną dystrybucję; (ii) przekształcanie i przetwarzanie; (iii) przechowywanie; (iv) wspólną promocję; oraz (v) tymczasowe planowanie produkcji.
- (12) Takie porozumienia i decyzje dotyczące ziemniaków do przetwórstwa mogłyby obejmować: (i) wycofanie ziemniaków z obrotu w celu kontrolowanego zniszczenia produktu lub bezpłatnej dystrybucji na rzecz banków żywności lub instytucji publicznych; (ii) przetwarzanie ziemniaków do innych celów, takich jak pasza dla zwierząt, wykorzystanie produkcji na potrzeby metanizacji; (iii) tworzenie i poszukiwanie możliwości przechowywania oraz przygotowanie ziemniaków do przechowywania przez dłuższy okres; (iv) promowanie konsumpcji produktów z przetworzonych ziemniaków; oraz (v) planowanie środków zmniejszenia wielkości przyszłych nasadzeń oraz dostosowanie istniejących umów dotyczących ziemniaków w ramach kampanii w 2020 r.
- (13) Należy tymczasowo zezwolić na zawieranie porozumień i wydawanie decyzji dotyczących ziemniaków do przetwórstwa przez okres 6 miesięcy. Ponieważ jest to okres, w którym należy zagospodarować zapasy ziemniaków pochodzące z kampanii 2019, a ziemniaki z kampanii 2020 zostaną zebrane od tego lata, oczekuje się, że w okresie tym środki będą miały największy wpływ.
- (14) Zgodnie z art. 222 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 zezwolenia udziela się, jeśli nie zakłóca ono funkcjonowania rynku wewnętrznego i jeśli te porozumienia i decyzje mają na celu wyłącznie ustabilizowanie danego sektora. Te szczególne warunki wykluczają porozumienia i decyzje, które bezpośrednio lub pośrednio prowadzą do podziału rynków, dyskryminacji ze względu na przynależność państwową lub do ustalania cen. Jeżeli porozumienia i decyzje nie spełniają tych warunków lub przestały spełniać te warunki, ma do nich zastosowanie art. 101 ust. 1 Traktatu.
- (15) Zezwolenie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu powinno obejmować swoim zasięgiem terytorium Unii, gdyż poważne zakłócenia równowagi na rynku występują w całej Unii.

- (16) Aby państwa członkowskie były w stanie ocenić, czy porozumienia i decyzje dotyczące ziemniaków do przetwórstwa nie zakłócają funkcjonowania rynku wewnętrznego i mają na celu wyłącznie ustabilizowanie sektora ziemniaków, właściwym organom państwa członkowskiego mającego największy udział w szacowanej wielkości produkcji ziemniaków objętej tymi porozumieniami lub decyzjami, w tym organom ochrony konkurencji tego państwa, należy przekazywać informacje na temat zawartych porozumień i wydanych decyzji oraz na temat objętej nimi wielkości produkcji i okresu, którego dotyczą.
- (17) Ze względu na poważne zakłócenia równowagi na rynku, konieczność pilnego zagospodarowania pozostałych zapasów ziemniaków oraz bliskość okresu, w którym ziemniaki są zwykle zbierane, przechowywane i przekształcane, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu.
- (18) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Nie naruszając przepisów art. 152 ust. 1a, art. 209 ust. 1 oraz art. 210 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, niniejszym zezwala się rolnikom, zrzeszeniom rolników lub związkom takich zrzeszeń, uznanym organizacjom producentów, zrzeszeniom uznanych organizacji producentów i uznanym organizacjom międzybranżowym na zawieranie porozumień dotyczących ziemniaków do przetwórstwa oraz wydawanie wspólnych decyzji dotyczących ziemniaków do przetwórstwa w zakresie wycofania z obrotu oraz bezpłatnej dystrybucji, przekształcania i przetwarzania, przechowywania, wspólnej promocji i tymczasowego planowania produkcji przez 6 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby porozumienia i decyzje, o których mowa w art. 1, nie zakłócały właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i miały na celu wyłącznie ustabilizowanie sektora ziemniaków.

Artykuł 3

Zasięg geograficzny niniejszego zezwolenia obejmuje terytorium Unii.

Artykuł 4

1. Niezwłocznie po zawarciu porozumień lub wydaniu decyzji, o których mowa w art. 1, rolnicy, zrzeszenia rolników lub związki takich zrzeszeń, uznane organizacje producentów, zrzeszenia uznanych organizacji producentów i uznane organizacje międzybranżowe, których to dotyczy, informują o tych porozumieniach lub decyzjach właściwe organy państwa członkowskiego, które ma największy udział w szacowanej wielkości produkcji ziemniaków objętej tymi porozumieniami lub decyzjami, podając następujące dane:

- a) szacowaną wielkość produkcji objętą porozumieniem lub decyzją;
- b) planowany okres wdrożenia porozumienia lub decyzji.

2. Nie później niż 25 dni od zakończenia okresu 6 miesięcy, o którym mowa w art. 1, rolnicy, zrzeszenia rolników lub związki takich zrzeszeń, uznane organizacje producentów, zrzeszenia uznanych organizacji producentów i uznane organizacje międzybranżowe, których to dotyczy, informują właściwe organy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, o wielkości produkcji ziemniaków faktycznie objętej porozumieniami lub decyzjami.

3. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/1185 ⁽²⁾ państwa członkowskie przekazują Komisji:
- a) nie później niż 5 dni od zakończenia każdego okresu jednego miesiąca – informacje o porozumieniach i decyzjach, o których w tym samym okresie zostały poinformowane zgodnie z ust. 1;
 - b) nie później niż 30 dni od zakończenia okresu 6 miesięcy, o którym mowa w art. 1 – przegląd porozumień i decyzji wdrożonych w tym okresie.

Artykuł 5

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 kwietnia 2020 r.

W imieniu Komisji
Ursula VON DER LEYEN
Przewodnicząca

⁽²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/1185 z dnia 20 kwietnia 2017 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 i (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do przekazywanych Komisji powiadomień o informacjach i dokumentach oraz zmieniające i uchylające niektóre rozporządzenia Komisji (Dz.U. L 171 z 4.7.2017, s. 113).